

Податкова консультація

Державна фіскальна служба України розглянула звернення щодо обов'язкової наявності товаро-транспортної накладної для підтвердження реальності господарської операції та права на податковий кредит з ПДВ і, керуючись статтею 52 Податкового кодексу України (далі – Кодекс), повідомляє.

Щодо обов'язкової наявності товарно-транспортної накладної для підтвердження реальності господарської операції, зазначаємо.

Правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні визначає Закон України від 16 липня 1999 року № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (далі – Закон).

Відповідно до статті 1 Закону господарська операція – це дія або подія, яка викликає зміни в структурі активів та зобов'язань, власному капіталі підприємства.

Згідно з нормами цього Закону:

операції обліковуються відповідно до їх сутності (абзац сьомий ст. 4 Закону), що безумовно передбачає наявність факту здійснення господарської операції, правильне визначення її змісту і обсягу та відповідного дебітора або кредитора, а отже виключає можливість відображення у первинних документах і регістрах бухгалтерського обліку нереальних операцій з псевдоконтрагентами;

операція з постачання-придбання (отримання) товарів/послуг, будучи дією (подією) у взаємовідносинах між підприємством і його відповідним контрагентом, що викликає зміни в структурі активів та зобов'язань обох сторін, які брали участь у її здійсненні, є господарською операцією, а підставою для її відображення в облікових регістрах є первинний документ (наприклад, видаткова накладна, акт або інший документ, що містить відомості про дії з передачі-приймання товару/послуги, платіжне доручення) (абзаци п'ятий і одинадцятий ст. 1 та частина перша ст. 9 Закону);

первинний документ повинен містити обов'язкові реквізити, зокрема зміст та обсяг господарської операції, а також посади, особисті підписи або інші дані, що дають змогу ідентифікувати осіб, які брали участь у здійсненні господарської операції й відповідають за її здійснення, правильність оформлення та достовірність (частини друга і восьма ст. 9 Закону). Тобто, первинний документ при здійсненні постачання-придбання товарів/послуг (проведенні за них безготівкових розрахунків) повинен об'єктивно визначати основні дані щодо взаємопов'язаних двосторонніх (односторонніх – при списанні коштів з банківського рахунка) дій підприємства і його контрагента та осіб, відповідальних за їх вчинення (тобто, мати достовірні дані);

господарська операція у тому звітному періоді, в якому вона була фактично здійснена, підлягає відображенню (на підставі первинного документа) в облікових регістрах, відповідальність за достовірність даних яких несе особа, яка їх склала і підписала (частини п'ята ст. 9 Закону).

Таким чином, визначальною ознакою господарської операції є те, що вона має спричиняти реальні зміни майнового стану платника податків.

З метою встановлення факту здійснення господарської операції та реальних змін майнового стану платника податків досліджуються в сукупності фізичні, технічні та технологічні можливості платника податку (контрагента) до вчинення тих чи інших дій, що становлять зміст господарської операції (наявність кваліфікованого персоналу, основних фондів, у тому числі транспортних засобів для перевезення або виробництва, приміщень для зберігання товарів тощо, якщо такі умови необхідні для здійснення певної операції; можливість здійснення операцій з відповідною кількістю певного товару у відповідні строки з урахуванням терміну його придатності, наявність відповідних дозвільних документів, необхідних для ведення певного виду господарської діяльності тощо).

Товарно-транспортна накладна - єдиний для всіх учасників транспортного процесу юридичний документ, що призначений для списання товарно-матеріальних цінностей, обліку на шляху їх переміщення, оприбуткування, складського, оперативного та бухгалтерського обліку, а також для розрахунків за перевезення вантажу та обліку виконаної роботи (Правила перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні, затверджені наказом Міністерства транспорту України від 14.10.1997 № 363).

Враховуючи викладене вище, складена у випадках, передбачених законодавством, товарно-транспортна накладна:

підтверджує факт надання послуг з перевезення товарів;

є одним із додаткових документальних свідчень реальності здійснення господарської операції з поставки товарів.

У разі отримання товару в інший спосіб, для підтвердження факту реальності здійснення господарської операції, у платника податків повинні бути наявні інші первинні документи, що свідчать про транспортування товару до місця призначення.

Щодо права платника податків на податковий кредит повідомляємо.

Згідно з абзацом першим пункту 44.1 статті 44 Кодексу для цілей оподаткування платники податків зобов'язані вести облік доходів, витрат та інших показників, пов'язаних з визначенням об'єктів оподаткування та/або податкових зобов'язань, на підставі первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, фінансової звітності, інших документів, пов'язаних з обчисленням і сплатою податків і зборів, ведення яких передбачено законодавством.

Платникам податків забороняється формування показників податкової звітності, митних декларацій на підставі даних, не підтверджених документами, що визначені абзацом першим пункту 44.1 статті 44 Кодексу.

Правила формування податкових зобов'язань і податкового кредиту з ПДВ та складання податкової накладної регулюються статтями 187, 198 і 201 Кодексу і регламентуються Порядком заповнення податкової накладної, затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 31.12.2015 № 1307, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 26.01.2016 за № 137/28267.

Відповідно до пунктів 201.1 і 201.10 статті 201 Кодексу при здійсненні операцій з постачання товарів/послуг на дату виникнення податкових зобов'язань платник податку зобов'язаний скласти податкову накладну в електронній формі з дотриманням умови щодо реєстрації у порядку, визначеному законодавством, електронного підпису уповноваженої платником особи та зареєструвати її в Єдиному реєстрі податкових накладних (далі - ЄРПН) у встановлений Кодексом

термін. При цьому податкова накладна, складена та зареєстрована в ЄРПН платником податку, який здійснює операції з постачання товарів/послуг, є для покупця таких товарів/послуг підставою для нарахування сум податку, що відносяться до податкового кредиту.

Пунктом 198.6 статті 198 Кодексу визначено, що не відносяться до податкового кредиту суми податку, сплаченого (нарахованого) у зв'язку з придбанням товарів/послуг, не підтверджені зареєстрованими в ЄРПН податковими накладними/розрахунками коригування до таких податкових накладних чи не підтверджені митними деклараціями, іншими документами, передбаченими пунктом 201.11 статті 201 Кодексу.

Тобто, виходячи з вищевикладеного, суми ПДВ відносяться до складу податкового кредиту на підставі податкових накладних, складених і зареєстрованих в ЄРПН особою (платником ПДВ), яка постачає товари/послуги, на особу, якій постачаються такі товари/послуги, за умови, що така господарська операція мала місце або було здійснено перерахування авансу в рахунок оплати вартості товарів/послуг, постачання яких буде здійснено у майбутніх звітних (податкових) періодах.

Згідно з пунктом 52.2 статті 52 Кодексу податкова консультація має індивідуальний характер і може використовуватися виключно платником податків, якому надано таку консультацію.